

Тема: Твої помічники у виборі книг

Мета: поглиблювати бібліотечно-бібліографічні знання учнів; познайомити з джерелами самостійного вибору книг: тематичними картотеками, алфавітним та систематичним каталогами, рекомендаційними списками літератури, картотекою періодичних видань, картотекою підручників; навчити правильно вибирати книги по каталогах і картотеках; виховувати шанобливе ставлення до книги.

Обладнання: вислови про книги, виставка літератури «Бібліотечно-бібліографічні знання — дітям», картотеки і каталоги, рекомендаційні списки літератури, таблиці ББК, картки для каталогів, кросворд.

Хід заняття

I. Організаційний момент

Вправа «Градусник».

(Учні визначають свій душевний емоційний стан у градусах: +12, -10... і пояснюють свою думку. Бібліотекар позначає крапочками. Якщо всі крапки на «Градуснику» у верхній частині, можна починати заняття. Якщо крапки символізують погане самопочуття, треба поліпшити психологічну атмосферу.)

II. Повідомлення теми, мети, епіграфу заняття

Каталоги й картотеки —
Гордість це бібліотеки.
Ви із ними подружіться —
Це в житті вам пригодиться.

III. Основний зміст заняття

1. Розповідь з елементами бесіди.

В кожному домі, в кожній хаті,
У містах і на селі,
Хто навчився вже читати,
Має книгу на столі.
Дружба з книгою — це свято.
Не було б його у нас,
Ми не знали б так багато
Про новий і давній час...
Скільки всюди гарних книг,
Як же розібратись в них?
Прочитати хочеться багато,
Та часу все малувато.

Жодна людина в світі не може прочитати всі книги, що видаються. Вміти читати — справжнє мистецтво, якому можна і необхідно вчитися. Кожна бібліотека відкриває читачам свої скарби за допомогою каталогів і картотек.

– Що ж таке каталоги та картотеки?

2. Словникова робота.

Каталог — слово, яке прийшло до нас із Древньої Греції. Означає «список», «опис», «перелік». Тисячу років назад теж збирали книги.

Каталог бібліотечний — це перелік творів друку та інших документів, що є у фонді

бібліотеки, складений за визначеним принципом. Найбільш поширені алфавітний та систематичний каталоги (показую).

3. Розповідь учнів про особливості каталогу.

(Виходить група дітей з буквами на голівках і стають в алфавітному порядку).

- А.** Я — алфавітний каталог.
Знаю все тут назубок —
Які є книги в бібліотеці
І де їх місце на полиці.
- Б.** Я — складаюся з карток,
Які стоять в один рядок.
Найбільше я люблю порядок —
Тут алфавітний розпорядок.
- В.** Всі картки в алфавіті
Гарненько тут поставлені.
Якщо уважно прочитаєш,
Про книгу ти багато визнаєш.
- Г.** Із мене карток не виймай,
Лиш обережно погортай
І найцікавіші книжки
Собі у зошит запиши.
- Д.** Коли прийдуть книжки нові,
Буде поповнення мені,
На кожну з них напишуть картку
Й поставлять в каталог на згадку.
- Е.** Хто зі мною широко дружить,
Тому книга гарно служить.
Той у книжковому морі
Не заблудиться ніколи.

- Що ви дізналися з розповіді товаришів?

В алфавітному каталозі картки розміщені за алфавітом прізвищ авторів або назв книги. Користуватися ним дуже просто — достатньо знати прізвище автора і назву книги.

Щоб дізнатися, які книжки розповідають про ті чи інші явища, події, предмети, звертайтеся до систематичного каталогу. Картки в ньому розміщені за певною системою. Кожній галузі знань відповідає той чи інший відділ систематичного каталогу, який має умовне позначення. Таке ж позначення є **на книгах**. Це індекс. Наприклад, вам необхідні книги з краєзнавства. За літерою «К» покажчика знаходимо картку з темою «Краєзнавство», на якій вказано індекс 28.08. Отже, у каталозі треба знайти відділ 28.08. «Краєзнавство», де стоять картки та потрібні книги. (Ознайомлення із систематичним каталогом).

Словникова робота.

Каталожна картка — це паспорт книги.

Хоч я карточка маленька, в каталозі я важенька,
Я про книжку усе знаю й залюбки розповідаю.
Про автора й назву скажу вам одразу.
Це казка чи повість читаємо потім.
Хто малюнки малював, коли хто книгу видавав.
Все розповім вам я, бо балакуча вся моя сім'я.

Коли ви роздивлялися картки з книгами на ваших столах, то звернули увагу на цифри і літери у лівому куточку картки. Це адреса книги, її місце на полиці.

Адреса або шифр книги вказує вулицю, де живе книга (розділ, у якому зібрані книги однієї теми), номер її будинку (полички). Шифр ставиться і на каталожній картці. Картки,

однакові за змістом, збираються разом. Ставиться роздільник, щоб відокремити від інших.

Словникова робота.

Роздільник — це спеціальна картка з цупкого картону з виступом у верхній частині, на якому вказується назва відділу.

Картки в каталозі розміщуються згідно з розділами ББК. (Таблиці ББК на дошці.)

Кожна галузь знання отримує цифрове позначення.

2. — Природничі науки.
- 22.1 — Математика.
- 22.2 — Механіка.
- 22.3 — Фізика
- 22.6 — Астрономія
3. — Техніка
4. — Сільське та лісове господарство.
5. — Охорона здоров'я та медицина.
60. — Суспільні науки.
63. — Історичні науки.
65. — Економіка.
66. — Політика.
67. — Держава та право.
68. — Військова наука.
71. — Культура.
72. — Наука.
73. — Інформатика.
74. — Народна освіта.
75. — Фізкультура і спорт.
76. — Друк. Радіомовлення. Телебачення.
77. — Клубна справа.
78. — Бібліотечна справа.
80. — Філологічні науки.
81. — Мовознавство.
82. — Фольклористика.
83. — Літературознавство.
85. — Мистецтво.
86. — Атеїзм.
87. — Філософські науки.
88. — Психологія.
90. — Література універсального змісту.
91. — Бібліографічний зміст, видання.
92. — Довідкові видання.
93. — Журнали.

Крім каталогів у бібліотеці є і картки, за допомогою яких можна знайти необхідні твори.

Словникова робота.

Картотека — це систематизоване зібрання картонок, що містить дані довідкового чи іншого характеру. Картотека доповнює каталог, розкриває фонд бібліотеки.

У нашій школі є картотеки підручників, картотека періодичних видань.

IV. Практична робота

Робота в групах.

Клас ділиться на 2 групи, яким даються окремі завдання: першій — знайти книги, які

знаходяться в алфавітному каталозі, другий — в систематичному каталозі.

V. Систематизація й узагальнення вивченого

1. Вікторина

1. Що таке каталог?
2. Які каталоги ви знаєте?
3. Що таке алфавітний каталог?
4. Що таке систематичний каталог?
5. Як розташовуються картки в предметному каталозі?
6. У якому каталозі ви шукатимете книгу Т.Г.Шевченка «Малий Кобзар»?
7. У якому каталозі ви зможете знайти книгу по математиці? А по географії?
8. У якому каталозі ви шукатимете книгу про білочку чи про зайця? (У предметному — під рубрикою «Тварини»)
9. А де ви знайдете книгу про Велику Вітчизняну війну? (У систематичному каталозі в розділі «Історичні науки»)
10. Де ви знайдете книгу про волейбол? (У систематичному каталозі, в розділі «Фізкультура і спорт»)
11. Що є основою каталогів і картотек?

2. Кросворд

1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

Якщо правильно заповните клітинки по горизонталі, то прочитаєте слово-відгадку по першій вертикалі.

1. Країна з найбільшою кількістю населення в світі (*Китай*).
2. Корисна копалина, з якої одержують паливо для багатьох видів транспорту (*Нафта*).
3. Буква, що позначає перший голосний звук у назві столиці України (*Київ*).
4. Явище природи, яке викликало в давнину страх у людей (*Грім*).
5. Велика морська хижа риба (*Акула*).

VI. Підсумок заняття

Ось і закінчився наш урок.
Із книгою і словом порідніться,
Хай книга буде — ваш насущний хліб.
Тож зачерпніть із неї і напийтесь
Снаги, що в серці залишає слід.
Вона прекрасно вміє віщувати,
Життя відкриє обриси нові
І справу мозку може тамувати,
Немов ріллю краплини дощові.
В піснях Шевченка, Пушкіна, Шекспіра
Пізнайте світ поезії й добра.
Бажаю я, щоб щиро ви повірили
В могутню силу слова і пера.